М. О. Скочко
аспірант кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Науковий керівник: О. О. Кравченко
доктор педагогічних наук, доцент,
декан факультету соціальної та психологічної освіти,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СІЛЬСЬКИХ ЖИТЕЛІВ УКРАЇНИ

Вітчизняна соціально-політична думка традиційно розглядає сільські проблеми під таким кутом, що село позиціонується як джерело національної ментальності, осередки збереження культурних, історичних та національних особливостей українського народу [5].

Станом на 2019 сільських жителів 13110361 чол., Але село не є чимось однорідним [3]. Вітчизняні соціологи Л. Шепотько, І. Прокопа, О. Максимюк, взявши за основу такі ознаки, як чисельність, зайнятість і міграційний рух населення, виділяють дванадцять типів сільських поселень. Кожен з них вимагає особливого підходу в організації соціальної роботи [1].

На стан українського села безпосередньо впливають соціально-економічні умови, структурні зміни в агропромисловому комплексі, викликані падінням економічної активності сільського населення, появою нових видів і форм зайнятості, високим рівнем безробіття, зниженням реальної заробітної плати, поширенням неформальних трудових відносин. За останні роки зруйнована матеріально-технічна база агропромислового комплексу, різко скоротилося число об’єктів сільськогосподарського виробництва. За період реформ сільське господарство втратило величезна кількість фінансів [5].

Одним з негативних наслідків такого стану села стала безробіття. Воно знижує мотивацію праці, сприяє погіршенню кримінальної обстановки,

поширення алкоголізму, змушує сільське населення відмовлятися від життєво важливих продуктів харчування. До того ж оплата праці сільських робітників є найнижчою [6].

Сільська складова соціальної політики пов'язана з необхідністю подолати низький рівень доступу сільського населення до базових послуг (якісна освіта, охорона здоров'я, культура, фізична культура і спорт, інформація і т.д.) і забезпечити йому соціально рівні з іншими категоріями населення можливості споживання цих послуг.

На жаль, в сільській місцевості відбувається процес руйнування і закриття об'єктів соціальної інфраструктури, зокрема клубних установ, бібліотек, кіноустановок, лікарень, підприємств торгівлі та побутового обслуговування. В результаті за більшістю позицій рівень забезпеченості жителів сільської місцевості закладами соціальної сфери не відповідає чинним нормативам [1].

У нашій країні існує ряд актуальних проблем, гостро потребують швидкого вирішені і пов'язані з здійсненням волонтерської діяльності за відповідними категоріями фізичних осіб - одержувачів волонтерської допомоги та щодо певних об'єктів волонтерської діяльності - охорони навколишнього середовища, збереження культурної спадщини, історичної культурного середовища, пам'яток історії та культури, місць поховання та ін., а також безпосередньо з волонтерами та волонтерськими організаціями як головним ресурсом в сфері виробництва волонтерської діяльності.

Спектр таких проблем дуже різносторонній, починаючи від належного матеріально-технічного та кадрового забезпечення до інформаційного «голоду» з приводу головних принципів здійснення волонтерської діяльності та волонтерів зокрема. На даному етапі перед нами постає питання виділення перспективних напрямків розвитку виробництва волонтерської діяльності [2].

Незважаючи на те, що надання соціальних послуг в Україні є прерогативою саме держави, організації недержавного сектора в сфері надання соціальних послуг особам, які потребують, відіграють значну роль. Спектр

соціальних послуг недержавними організаціями, є досить широким і охоплює такі соціальні сфери: надання соціальних послуг людям з обмеженими можливостями, соціальна реабілітація, робота з дітьми та молоддю, допомога сім'ям з дітьми-інвалідами, соціальна профілактика негативних явищ серед молоді, протидія поширенню епідемії ВІЛ / СНІД, робота з безпритульними, психолого-педагогічне консультування і деякі інші.

Недержавні організації здійснюють свою діяльність в залежності від території, на яку поширюється діяльність таких організацій на місцевому, загальнонаціональному та міжнародному рівні [4, ст. 27].

Державне фінансування проектів неурядових організацій поширюється на обмежене коло таких організацій, а саме: організації інвалідів, ветеранів, молодіжні та дитячі громадські організації. Без права на отримання державного фінансування залишаються, зокрема, недержавні організації, що надають соціальні послуги багатодітним сім’ям або невиліковно хворим. Через обмеження можливості участі недержавних суб'єктів - постачальників на ринку соціальних послуг і низький рівень державних соціальних послуг деяким категоріям осіб, вирішення важливих суспільних проблем гальмується [4, ст. 27].

Отже, на основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що стан соціальної роботи на селі має різкі зміни в економіці, політиці, соціальній сфері України в порівнянні з соціальною роботою в містах, ілюструється навіть специфікою періодизації, яка висвітлює запізненість забезпечення села державними соціальними послугами.

На сучасному етапі існують проблеми соціального обслуговування селян, пов'язані зі слабкою фінансовою базою органів соціального захисту і слабким кадровим забезпеченням.

Тому важливо в систему професійної підготовки ввести систему інформації про село, а саме: поняття, функції та типологізацію сільській місцевості, проблеми розвитку сільських територій, концептуальні засади комплексного збалансованого розвитку сільської місцевості [1].

Список використаних джерел:

1. Введення в соціальну роботу / Під. ред. І. Григи. - М.: Фенікс, 2001. - С.95-123

2. Зозулевич А. Г. Перспективи молодіжного волонтерства в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://confcontact.com/20111222/6_zozulevich.php

3. Населення України 2019 [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://maanimo.com/indexes/142544-naselenie-ukrainy

4. Сідельник Л. Неурядові організації - ефективні союзники держави в наданні соціальних послуг: теорема або аксіома? // Громадянське суспільство. - 2010. - № 1. - С. 22-27.

5. Соціологія у (пост) сучасності. Збірник тез доповідей IX Міжнародної наукової конференції студентів і аспірантів. - М .: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. - 217 с.